

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЯК РЕСУРС СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Ус Є.М.

Науковий керівник – Криворучко Н.І. канд. архіт., доцент

В керівних документах ЮНЕСКО з всесвітньої спадщини підкреслюється, що культурний ландшафт розуміється як результат спільної творчості природи і людини. Він ілюструє еволюцію людського суспільства під впливом умов природного середовища та соціальних, економічних і культурних процесів. У зв'язку з цим повинні існувати відносини, які б характеризувалися як симбіоз поняття «розвиток», «сталість» і розкривали б зміст спадщини як ресурсу, що могло б активізувати стратегію сталого розвитку. Це б дало можливість Україні відстоювати свою унікальність, з одного боку, з іншого – ідентифікувати себе як націю. Бути на гребні світової культури.

У підходах до дослідження культурної спадщини України, а особливо північно-східної її частини, має місце недооцінка її ролі в сучасному розвитку суспільства. У світлі цього повинна бути детально проаналізована роль аспектів спадщини як ресурсу сталого розвитку в підтримці стабільності, а також у збереженні культурного різноманіття, оскільки культурна спадщина є для локальних спільнот (в минулому - вільні спільноти) своєрідним фільтром у формуванні соціального капіталу, через який сприймаються зміни в світі.

Значимість культурної спадщини для сталого розвитку обумовлює необхідність аналізу тих загроз і викликів, які сучасне суспільство несе в собі і вимагає зусиль уточнення кола понять, пов'язаних з культурною спадщиною, як засобу соціально-економічного розвитку що є основною платформою в забезпеченні сталого розвитку. На базі використання культурної спадщини складаються проекти ефективної соціальної стратегії, які спрямовані на подолання бідності, створенню нових «кластерів» економіки, розширенню ринкових культурних послуг, розвитку туризму.

Особливого значення набуває розробка відповідних проєктів, вироблення стратегій та підходів, які б дозволили зберегти багатство ресурсів місцевої спільноти і передати їх майбутнім поколінням у всьому різноманітті форм. Концепція використання минулого в сьогоденні, що пояснює сутність перетворення історико-культурного ресурсу в товар за допомогою вивчення культурних цінностей, представляється результатами аналізу такого досвіду у Греції.

Греція - країна з дуже багатою культурною спадщиною. Грецька цивілізація створила пам'ятники і твори мистецтва, які є видатними орієнтирами в історії людства. Протягом багатьох століть грекам

доводилося жити в складі різних держав та імперій. Саме в роки боротьби за незалежність греки вперше стали усвідомлювати велич свого минулого і цінність пам'яток. Ще у 1827 році в Тройзені тимчасовим урядом Греції було прийнято рішення про заборону вивозу з країни пам'яток стародавнього мистецтва.

У 1834 році було прийняте перше всеосяжне національне законодавство з охорони старожитностей, перший правовий акт, присвячений охороні культурної спадщини, «Закон про заборону вивезення пам'яток мистецтва». Верховний нагляд за археологічним надбанням країни доручено призначеній королем центральній комісії, на чолі якої стоїть «генеральний хранитель»; його помічникам при вирішенні питань, що стосуються покупки або вивезенню старожитностей. Також, є «хранителі» та особливі підкомісії.

В сучасній Греції основними органами, що відповідають за захист і просування культурної спадщини (історичної, архітектурної, промислової і т. д.) відповідають міністерства, такі, як міністерство Навколишнього середовища, енергії та зміни клімату (МЕЕСС) і міністерство культури та туризму(МСТ).

Ключову роль в розробці політики в галузі охорони культурної спадщини і в затвердженні основних заходів щодо пам'яток, місць і державних музеїв грають три колективних органи:

- Центральна археологічна рада;
- Центральна рада недавніх пам'ятників;
- Рада музеїв.

Основним сучасним законодавством, що регулює захист культурної спадщини, є Закон 3028/2002 «Про охорону старожитностей та культурної спадщини в цілому». В ньому розробляється всеосяжна і докладна система захисту, складається класифікація більш пізніх пам'яток, їх історико-культурна цінність.

Аналізуючи систему охорони культурної спадщини Греції, можна зробити висновок, що розробка подібних регіональних програм як моделі майбутнього розвитку території, такої, як Харківщина, сприятиме виявленню всього потенціалу спадщини, передбачить можливість відродження історичних виробництв і промислів, традиційного екологічного природокористування, розкриє унікальність історико-ландшафтної території, а також дасть розвиток туризму з урахуванням перспектив соціально-економічного розвитку громад, що забезпечить і з економічної і з соціальної точки зору сталий розвиток на всіх територіальних рівнях.